

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/845/2016.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.523/2015/8. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A Nyírterv-Plusz Tervező és Vállalkozó Kft. (4400 Nyíregyháza, Sóstói út 61.; a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője: dr. Lohn Balázs ügyvéd (dr. Lohn Ügyvédi Iroda, 1112 Budapest, Háromszék u. 37.) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.V.20.523/2015/8. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az indítvány és az ügyben hozott bírósági határozatok alapján az alábbiakban összegezhető. Az indítványozó (építési tervezéssel foglalkozó gazdasági társaság) megbízási szerződést kötött iskola tetőtér bővítéséhez szükséges megvalósíthatósági terv elkészítésére az illetékes önkormányzattal. Időközben az indítványozó egy másik iskolával kapcsolatos terveket is készített az önkormányzat részére. Az indítványozót ezt követően értesítették arról, hogy az ajánlattételt visszavonják, és a közbeszerzési eljárást eredményhirdetés nélkül lezárják. Az indítványozó évekkal később nem hivatalos forrásból szerzett tudomást arról, hogy másik gazdasági társaságot bíztak meg a további (kivitelezési, stb.) tervek elkészítésével. Az alperes városi önkormányzat ellen az indítványozó által kártérítés megfizetése iránt indított, a Debreceni Törvényszéken 1.G.40.169/2011. számon folyamatban volt, és a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.369/2013/14. számú jogerős ítéletével befejezett perben a bíróságok ítéletükben az alperes önkormányzatot kártérítés fizetésére kötelezték. A jogerős ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelemmel élt, a felperes (indítványozó) felülvizsgálati kérelmét azonban a Kúria hivatalból elutasította. A Kúria – tárgyaláson kívül – meghozott ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését részben

megváltoztatta, és az alperest terhelő marasztalás összegét 500.000 (ötszázezer) forintra és annak 2011. február 21. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt összegének megfelelő mértékű kamatára leszállította. Az érdemi döntésnek megfelelően megváltoztatta a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseket is. A Kúria az ítéletben rámutatott, hogy az indítványozónak a későbbi jövedelmező gazdasági együttműködés reményében külön díj felszámítása nélkül nyújtott szolgáltatása utólag nem tehető visszterhessé, és ellenértékének megtérítésére a megbízás nélküli ügyvitel, illetőleg a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján sem kerülhet sor. Nem álltak fenn az alperes kártérítésben és kártalanításban való marasztalásának feltételei sem.

- [3] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-a alapján. Kérte a Kúria Pfv.V.20.523/2015/8. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az ítélet végrehajtásának a felfüggesztését.
- [4] 2.1. Az indítványozó panaszában bemutatta a közzétett ajánlati felhívástól kezdődő folyamatot, amikor is több részletben végzett tervezői munka ellenére az ajánlattétel visszavonásáról, majd a kivitelezési és az engedélyezési tervek más cégtől való megrendeléséről értesültek. Véleménye szerint az első- és másodfokú bíróságok egyértelműen, tényszerűen és jogilag is megalapozott következtetést vontak le a szerződés szövegének és a felek akaratának, valamint a szerződéskötés körülményeinek vizsgálatát követően. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria viszont önkényesen, a hatáskörét túllépve a bíróságok által megállapított tényálláson túlterjeszkedett, és azt a tényekkel ellentétesen állapította meg. A Kúria ítélete „jogsértő megállapításait” részletesen elemzi. Álláspontja szerint a Kúria határozata megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert megállapította, hogy az indítványozót nem illeti meg díjazás az alperes érdekében végzett tevékenységért, továbbá az M) cikk (1) bekezdése szerinti – az indítványozó megfogalmazása szerint – „a vállalkozás szabadságához fűződő alapjogát” is, amikor utólag legalizálta, hogy az alperes önkormányzat egy megrendelt és átvett szolgáltatásért ne fizessen díjat, és emiatt az M) cikk (2) bekezdéséből következő „szerződési szabadsága” is korlátozottá vált. Sérült továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslatihoz való joga, mikor a Kúria döntésében bíróságok által már megállapított tényállástól eltért, mely ítélet ellen nincsen helye jogorvoslatnak. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmával nem egyeztethető össze az, hogy a Kúria döntése szerint a nemfizetés kockázatával számolnia kellett volna. Az eljárás kezdeményezője alkotmányjogi panaszában hivatkozott számos bírósági, és

alkotmánybírósági határozatra is. Az indítványozó nyilatkozott arról, hogy a fentebb megjelölt ügyben nincs rendkívüli jogorvoslati eljárás folyamatban.

- [5] 2.2. Az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására az indítványozó – jogi képviselője útján – határidőben előterjesztette hiánypótlását. E beadványában a személyes adatai nyilvánosságra hozatalához az indítványozó hozzájárult. Csatolta az eredeti ügyvédi meghatalmazást, valamint az indítványozó ügyvezetője aláírási címpéldányát, és a cégkivonatot. A panasz indokolását kiegészítette. Az indítványozó – ügyvédje útján – további beadványokat is előterjesztett. Az „alkotmányjogi panasz kiegészítés” alapvetően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére való utalással bővítette az álláspontja szerint megsértett alapjogok körét, és „kérelmet” is benyújtott. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a pártatlanság és a bíróságok függetlensége tiszteletben tartásának elmaradása útján okozott sérelmét elsősorban abban látta, hogy a támadott ítélet meghozó kúriai tanács elnöke volt az elnöke a Kúria azon felülvizsgálati ítéletet meghozó tanácsának is, amely egy másik ügyben az első- és másodfokú ítéletet, – melyek az indítványozó keresetének adtak helyt – hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Ez utóbbi kúriai ítélettel szemben az indítványozó szintén alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelynek tekintetében az Alkotmánybíróság előtt külön eljárás van folyamatban.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [7] 3.1. A Kúria Pfv.V.20.523/2015/8. számú ítéletét 2016. február 24-én vette át az indítványozó jogi képviselője, míg alkotmányjogi panaszát 2016. április 22-én nyújtotta be – postai úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [8] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó

hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok vélt sérelmeinek lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírói döntés megsemmisítésére. A kérelem indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel vagy nemzetközi szerződéssel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban megfelel a törvényi feltételeknek.

- [9] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont]. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését, a bírói mérlegelést tartotta alaptörvény-ellenesnek. Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint a tulajdonhoz való joggal, a vállalkozás szabadságával, továbbá a tisztességes gazdasági verseny jogával, a szerződési szabadsággal, az azonos bánásmód követelményével és a diszkrimináció tilalmával [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés] nem egyeztethető össze a támadott ítélet azon rendelkezése, amely kimondja, hogy az elvégzett munkáért az indítványozót ellenérték nem illeti meg és a nemfizetés kockázatával számolnia kellett volna. Az indítványozó kiemeli, hogy az ítélet támadott rendelkezései a piacgazdaság és a szerződési szabadság sérelmét jelentik, így alaptörvény-ellenesek, mivel gyakorlatilag diszkrecionális jogkört adnak az alperesnek. Az ítélet ilyen módon utólag legalizálta, hogy egy megrendelt és átvett szolgáltatásért az alperes ne fizessen díjat. A Kúria ítéletében kifejtette, hogy a gazdasági kockázat megosztása, a tervező érdekeinek védelme egyes szerződési kikötésekkel való biztosításának az ítéletben foglaltak szerinti kikötési lehetőségeivel a peres felek a szerződéskötéskor nem éltek. Az indítványozó jövőbeli érdekeit csak azzal biztosították, hogy az alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a pályázat sikere esetén az indítványozótól rendeli meg a beruházás engedélyezési és kivitelezési terveinek elkészítését. A pályázat eredménytelenségének, illetőleg annak kockázatát, hogy az alperes az érdekkörén kívül eső okból nem tőle rendeli meg a beruházás további szükséges terveit, – a Kúria ítélete szerint – az indítványozó teljes egészében magára vállalta. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó alkotmányjogi érvekkel nem tudta alátámasztani, hogy a támadott

ítéletek milyen módon sértik az alkotmányjogi értelemben vett tulajdonjogát. Az Alkotmánybíróság továbbá rámutat, miszerint bár az indítványozó alkotmányjogi panaszában felveti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való joga sérelmét, ugyanakkor az ezen indítványi elem vonatkozásában előterjesztett érvei a gazdálkodó szervezetek működési szabadságát és nem a tulajdonjog védelmét érintő kérdésköröket érintenek. Az indítvány, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma megsértésével összefüggésben, alkotmányjogilag releváns érvelést pedig nem tartalmaz. Az indítványban esetenként pontatlanul szerepel az M cikk (1) és (2) bekezdése megnevezése. A vállalkozáshoz való jog védelme az Alaptörvény XII. cikkében szerepel. Az Alaptörvény e cikkére az indítványozó nem hivatkozott, és e tekintetben sem terjesztett elő alkotmányossági szempontból releváns indokolást. Az indítványozó tehát megnevezte ugyan az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, de sem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog, az M) cikk (1) bekezdéséből és az M) cikk (2) bekezdéséből következő szerződési szabadság, továbbá a XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma tekintetében sem állított az indítványozó olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, a támadott bírósági határozattal kapcsolatosan, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete súlyosan sérti a jogorvoslathoz fűződő jogát, mivel az első- és a másodfokú bíróságok által egységesen és egybehangzóan megállapított tényállástól alapjaiban tért el – álláspontja szerint – megalapozatlanul, és ezen új tényállást bírálta el kvázi elsőfokú bíróságként. Kiemelte, hogy a támadott, általa kirívóan jogellenesnek minősített ítélet ellen nincs jogorvoslati lehetősége. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út (összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]). Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe (3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]). A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, így egy rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságának lehetőségét sem. Az, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye, nem veti fel az alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beadvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért sértene a tisztességes bírósági eljárást garantáló XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben –

az annak részét képező – a pártatlan ítélkezés követelményét. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a pártatlanságra vonatkozó, az alkotmányjogi panasz kiegészítésben előterjesztett kérelmét az indítványozó egy olyan kúriai ítéletre tekintettel terjesztette elő, melyet majdnem egy évvel a támadott ítéletet követően hozott meg a Kúria. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy önmagában az eljáró tanácsok elnökének, vagy minden tagjának azonos volta, és e tanács által az indítványozóra nézve kedvezőtlen, az alsóbb fokú bíróságokétól eltérő döntés meghozatala önmagában nem jelenti az Alaptörvény e bekezdésében írottak sérelmét. A bíróság következetes joggyakorlata ugyanis nem minősíthető e jog alkotmányos sérelmét jelentő alaptörvény-ellenességnek, a kialakult joggyakorlattal kapcsolatos jogegység megteremtése, vagy éppen annak megváltoztatása – amennyiben annak a feltételei fennállnak – a jogegységi határozatok meghozatala útján, a Kúria hatáskörébe tartozik.

[10] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria ítéletében foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Ezt támasztja alá az is, hogy a támadott határozat tartalma és az indítványban felhívott, a panaszos által sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések között az indítványozó által kifejtett indokok alapján alkotmányossági szempontú vizsgálatot megalapozó tartalmi kapcsolat nem volt megállapítható. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. Az a tény, hogy a Kúria az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

[11] 6. Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2017. július 11.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró